

VERZETS- MUSEUM HERDENKT DE APRIL-MEI STAKINGEN

Dit jaar is het tachtig jaar geleden dat de April-meistakingen uitbraken: het meest massale protest van bezet Europa en de grootste staking uit de Nederlandse geschiedenis. Het Verzetmuseum herdenkt deze bijzondere historische gebeurtenis met een tijdelijk monument en een Vrijheidsmaaltijd over de stakingen.

De April-meistakingen

Op 29 april 1943 maken de bezetters onverwachts bekend dat de Nederlandse militairen, die in 1940 waren vrijgelaten, alsnog in krijgsgevangenschap naar Duitsland moeten: bijna 300.000 jonge mannen. Iedereen kent wel iemand die het aangaat. 200.000 tot 500.000 verontwaardigde Nederlanders gaan demonstratief in staking.

De bezetters reageren direct met intimidatie en terreur: Duitse partrouilles rijden schietend rond. Tachtig arrestanten worden standrechtelijk veroordeeld en doodgeschoten. Hun lichamen worden op geheime plekken begraven; hun namen op posters bekendgemaakt, om angst aan te jagen. Er vallen zeker 184 doden en ruim vierhonderd gewonden. Op 6 mei wordt vrijwel nergens meer gestaakt.

De stakingen beginnen in Oost-Nederland. Omdat boeren hun melk niet afleveren, maar uitdelen of over het land laten lopen, worden ze ook 'Melk-stakingen' genoemd.

De April-meistakingen zijn een keerpunt: niemand in Nederland denkt nog dat het wel meevalt met de bezetting en de Duitse bezetters geven het op om de Nederlanders voor zich te winnen. Vanaf nu gaat het hard tegen hard.

Herdenkingsmuur

De afschrikwekkende posters zijn, als herinnering aan deze indrukwekkende geschiedenis, te zien op een herdenkingsmuur die is opgericht in het Verzetmuseum. Dit monument staat nog t/m maandag 29 mei in onze tijdelijke expositieruimte.

Vrijheidsmaaltijd met Erik Dijkstra

Dit jaar staat de jaarlijkse Vrijheidsmaaltijd in het Verzetmuseum

in het teken van de April-meistakingen. Erik Dijkstra, bedenker en presentator van de BNNVARA-documentaireserie *Staken op leven en dood*, lunct mee en vertelt over de serie en het gelijknamige boek. Samen praten we na over wat deze en andere oorlogsgebeurtenissen voor ons in het heden nog betekenen. Het boek is verkrijgbaar in onze museumwinkel en Erik Dijkstra signeert het graag voor je.

Tijdstip lunch: 5 mei, 12.00 uur - 14.00 uur.

Plaats: gehoorzaal Verzetmuseum.

Prijs: € 19 en voor Stadspashouders (met Groene stip) € 5.

Reserveren via www.verzetmuseum.org

VERZETSFOTOGRAAF CAS OORTHUYS

Een min of meer toevallige ontmoeting kan zomaar tot een tentoonstelling leiden. Bij een bijeenkomst in oktober 2021 over de aanstaande 4 en 5 mei-activiteiten in Amsterdam, raakten we aan de praat met Casper Oorthuys: bijna naamgenoot en kleinzoon van één van de beroemdste fotografen van 'De Ondergedoken Camera'-groep. Sinds het overlijden van zijn grootmoeder, weduwe van de fotograaf Lydia Oorthuys-Krienen, had het museum geen contact meer met de familie Oorthuys. Nu werden de banden aangehaald.

Het Verzetsmuseum had in de jaren negentig tentoonstellingen georganiseerd van Oorthuys' collega's Carel Blazer, Ad Windig en Charles Breijer, die destijds nog leefden. Van een tentoonstelling met de foto's van de in 1975 overleden Cas Oorthuys was het nooit gekomen. De eerste grote

wisseltentoonstelling na de verbouwing en herinrichting van 2022 zal nu aan zijn werk worden gewijd.

Via de familie kreeg het museum inzage in een nog ongepubliceerd boek over Oorthuys van fotojournalist Sybrand Hekking. Daardoor zal de tentoonstelling nieuwe historische feiten en inzichten belichten, bijvoorbeeld over Oorthuys' relatie met Nico de Haas, die zich in 1936 plotseling aansluit bij de NSB, in 1941 ongevraagd foto's van Cas opneemt in het nazi-tijdschrift *Hamer* en hoogstwaarschijnlijk zorgt voor de vrijlating van Oorthuys uit Kamp Amersfoort in 1944. De tentoonstelling houdt niet op met de bevrijding. Daarna maakte Oorthuys voor *ABS Press* indrukwekkende en minder bekend geworden foto's in het verslagen Duitsland en in Indonesië dat voor onafhankelijkheid streed.

Oorthuys heeft nooit veel verteld over zijn oorlogservaringen, die ingrijpend waren. Hij zei erover: *"Er zijn veel van onze vrienden*

gestorven. Je kunt er wakker van liggen. Die voortdurende angst dat er gebeld kan worden, die raak je niet meer kwijt." Het Verzetsmuseum laat nu niet alleen zijn beroemde foto's zien, maar vertelt ook zijn verhaal.

Cas Oorthuys, verzetsfotograaf is vanaf 16 juni 2023 geopend voor publiek

HERDENKEN OP 4 MEI

Op donderdagavond 4 mei bieden wij wederom de gelegenheid om de dodenherdenking op een bijzondere manier te beleven in het museum. De Nationale Herdenking in de Nieuwe Kerk en op de Dam is te volgen op een groot scherm. Inloop: 18.30 uur. Toegang: gratis

Theater Na de Dam

Daarna presenteert het museum *Een waarschuwing uit het verleden. De persoonsregistratie*

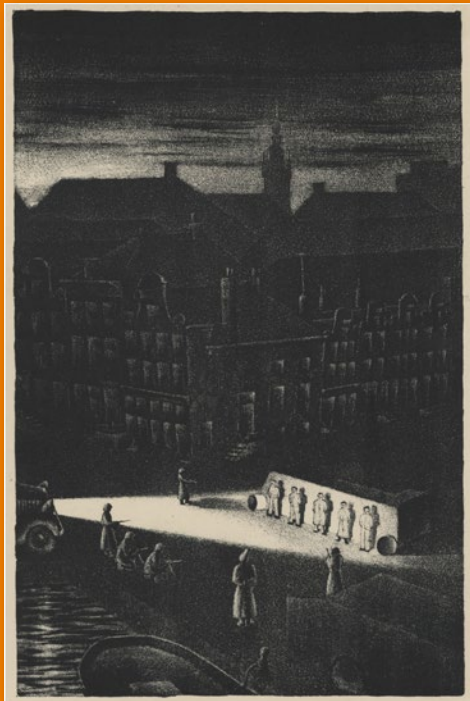
en haar gevolgen als onderdeel van Theater Na de Dam. Filosoof en filmmaker Jurriën Rood vertelt het verhaal van Jacob Lentz, Hoofd van de Rijksinspectie van de Bevolkingsregisters.

Jacob Lentz werd tijdens de bezetting niet alleen verantwoordelijk voor het persoonsbewijs, maar hij schiep een heel systeem van aan elkaar gekoppelde registraties, waar nauwelijks aan

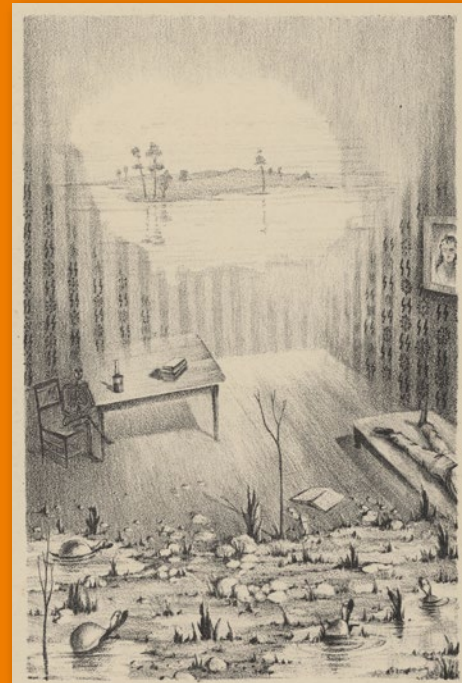
te ontsnappen viel. Deze vertelling laat zien hoe dit systeem van persoonsregistratie functioneerde, welke gevolgen het kreeg en hoe het een paar mensen verging die zich ertegen probeerden te verzetten. Een verhaal over registratie en discriminatie, met duidelijke parallellen met onze tijd. Start: 21.00 uur. Toegang: € 7 en gratis met Museumkaart. Tickets via www.verzetsmuseum.org of aan de deur van het museum.

Jacob Lentz

Nieuw in onze collectie OPROEP: WIE HERKENT DEZE PRENTEN?

Een skelet dat aan tafel zit in een kamer – of is het een gevangenis? – met behang aan de muren waar SS-tekens op staan. Vijf mensen die, uitgelicht door de koplampen van een auto, onder schot gehouden worden door grimmig uitziende soldaten. Het zijn twee tafereel uit een serie van tien duistere prenten over de oorlog. De ongesigneerde illustraties zijn van hoge kwaliteit en moeten wel door een professioneel kunstenaar zijn

gemaakt, maar het is niet bekend wie dat is. Ze komen uit de nalatenschap van Gerard Mouton, bij leven docent grafiek aan de Rietveld Academie.

“Goed bewaren, dat is het enige wat hij erover heeft gezegd”, vertellen Moutons nabestaanden die onlangs de afdrucken aan het Verzetsmuseum schonken. “We hopen dat achterhaald kan worden wie ze

heeft gemaakt”. Er is al navraag gedaan bij experts van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed en het NIOD, maar dat heeft nog niets opgeleverd.

Herkent u de prenten of heeft u een idee wie zou kunnen helpen bij deze speurtocht? Neem dan contact op met collectiebeheerder Filip Bloem (bloem@verzetmuseum.org of 020 82 04 889)

MUSEUM-ACTIVITEITEN

- **Woensdag 3 mei/mei-vakantie:** Nel Borsboom vertelt haar verhaal in Verzetmuseum Junior. Gratis voor museumbezoekers

- **Donderdag 4 mei:** gratis avondopenstelling ter gelegenheid van dodenherdenking. Aanvang: 18.30 uur

- **Donderdag 4 mei:** Een waarschuwing uit het verleden. Persoonlijke oorlogsvertelling met beelden, over Jacob Lentz, de persoonsregistratie en haar gevolgen, door Jurriën Rood. Aanvang: 21.00 uur. Toegang: € 7 of gratis voor houders van Museumkaart

- **Vrijdag 5 mei:** Vrijheidsmaaltijd met Erik Dijkstra over de April-meistakingen van 1943. Aanvang 12.00 uur. Prijs voor lunch: € 19 of € 5 voor houders van een Stadspas met Groene stip, reserveren via www.verzetmuseum.org.

- **Vrijdag 26 mei:** Expert Meeting Conveying difficult pasts (Engelstalig) in het kader van het internationale *Heritages of Hunger*-project, met vertegenwoordigers van Verzetmuseum Amsterdam, *Denkmal der ermordeten Juden Europas*, *Canadian*

Museum for Human Rights, Red Star Museum Antwerpen en het Griekse ministerie van Onderwijs. Aanvang: 15.00 uur; inloop 14.30 uur. Toegang: € 20 of € 10 voor Vrienden Verzetmuseum, en houders van Museumkaart en Stadspas.

- **Dinsdag 27 juni:** Anton de Kom-lezing met als hoofdspreker Akwasi, performer, schrijver, oprichter en creatief directeur van Omroep Zwart, evenals een opinieleider in het debat over racisme en het slavernijverleden. Aanvang 19.30 uur; inloop 19.00 uur. Toegang: € 20 of € 10 voor Vrienden Verzetmuseum, lezers van dagblad *Trouw* en houders van Museumkaart en Stadspas.
- **Donderdag 22 juni:** Symposium over de redding kinderen uit de crèche, in samenwerking met uitgeverij Amphora Books. Met Esther Shaha en Frank Hemminga over Henriette Pimentel; Esther Göbel over Betty Oudkerk en de andere kinderverzorgsters; Rosie Colthoff in gesprek met Astrid Sy naar aanleiding van haar roman over drie bij de redding betrokken jonge vrouwen; Bert Jan Flim over rol verzetsgroep NV; een interview met de als kind geredde Salo Muller. Aanvang 15.00 uur; inloop 14.30 uur. Toegang: € 20 of € 10 voor Vrienden Verzetmuseum, en houders van Museumkaart en Stadspas.

Nel Borsboom

PORTRET VAN EEN VRIENDIN VAN HET MUSEUM

Nel Borsboom is al Vriend sinds de tijd dat het Verzetsmuseum nog in de Lekstraat stond. Haar persoonlijke herinnering aan de oorlog heeft ook een plek gekregen in Verzetsmuseum Junior, waar haar poesiealbum ligt.

Wat is je band met het museum?

Ik was al snel bekend met het museum toen het werd opgericht. Aangezien ik het belangrijk vind dat geschiedenis wordt doorgegeven, heb ik me meteen aangemeld als vrijwilligster.

Wat betekent het voor je dat je poesiealbum er ligt?

Het is belangrijk dat de persoonlijke verhalen verteld blijven worden, omdat het anders in de familie was gebleven, weet je niet wat er dan in de toekomst mee zal gebeuren. Nu het in het museum ligt, weet ik zeker dat het goed bewaard zal blijven.

Speelt de oorlog nog steeds een speciale rol in je leven?

Ja, omdat er binnen ons gezin veel gebeurd is. Mijn vader deed illegaal werk en is opgepakt en uiteindelijk vermoord, mijn moeder heeft in Vught gezeten, omdat ze onderduikers in huis had, onder andere mijn beste vriendinnetje en haar broertje, ze zijn verraden en in Sobibor vergast. Dat zijn herinneringen die op onverwachte momenten weer bovenkomen en waarvan je hoopt dat dit nooit meer zal gebeuren

Wat geef je graag door aan de volgende generaties?

Ik wil graag overbrengen dat het apart zetten van mensen vanwege hun afkomst, religie of anders, vreselijke gevolgen kan hebben, dat we nu leven in vrijheid en dat we in de oorlog hebben ervaren wat het is als je niet in vrijheid kan leven. Wat ik ook wil meegeven is het besef dat zoveel mensen nog steeds niet in vrijheid leven en je altijd waakzaam moet blijven voor tendensen die deze vrijheid bedreigen. Mijn dochter is nu vrijwilligster in het museum, op deze manier geven we het verhaal weer door.

Wat vind je van de nieuwe opstelling van het museum?

Ik vind het mooi dat in deze opstelling alle aspecten van de oorlog aan bod komen. Dat ook de vijand aan het woord is en je zo inzicht krijgt in hun motieven. Een eenzijdig beeld geven van slachtoffers en helden, doet deze mensen zeker recht, maar is als educatie onvolledig. Het doel van het museum moet juist zijn, inzicht geven in hoe het allemaal zover heeft kunnen komen en dat vind ik in de nieuw opstelling heel goed gelukt.

Nel Borsboom vertelt op woensdagmiddag 3 mei haar verhaal in Verzetsmuseum Junior. Aanvangstijden 12.30 uur en 13.30 uur. Toegang: inclusief bij een bezoek aan het Verzetsmuseum

**WORD
VRIEND!**

Voor € 30 per jaar ben je Vriend(in) van het Verzetsmuseum. Het hele jaar heb je gratis toegang tot het museum. Daarnaast ben je te gast op onze officiële openingen en krijg je korting op lezingen en andere activiteiten. Elk jaar is er een Vriendendag met een speciaal programma.

Vriend worden? Stuur deze bon ingevuld naar Stichting Vrienden van het Verzetsmuseum, Antwoordnummer 9254, 1000 WZ in Amsterdam. Een postzegel is niet nodig.

Door ondertekening van deze bon geef je toestemming aan Stichting Vrienden van het Verzetsmuseum Amsterdam, gevestigd te Amsterdam, met adres: Plantage Kerklaan 61, 1018 CX Amsterdam, Incassant-id: NL21ZZZ412039530000, om doorlopend incasso-opdrachten te sturen naar je bank om een bedrag voor de jaarlijkse vriendenbijdrage te kunnen incasseren, en je bank doorlopend een bedrag van je rekening af te laten schrijven overeenkomstig de opdracht van Stichting Vrienden van het Verzetsmuseum Amsterdam. Ook geef je toestemming om via het opgegeven e-mailadres op de hoogte te worden gehouden van onze activiteiten.

Ik steun de Vrienden jaarlijks met:

- ☐ € 30 (1 vriendenpas)
☐ € 40 (2 vriendenpassen)
☐ ander bedrag, namelijk € _____

Naam _____

Straat en huisnummer _____

Postcode en woonplaats _____

Land _____

Telefoonnummer _____

E-mailadres _____

IBAN _____

Plaats en datum _____

Handtekening _____

**Vul de bon in en
stuur deze op.**

**Of scan de
QR-code met
een telefoon.**

